

Попович В.В. Физико-механические свойства эдафотопов вокруг техногенных водоемов свалок и полигонов твердых бытовых отходов в пределах Западной Лесостепи Украины

Исследованы эдафотопы вокруг техногенных водоемов свалок и полигонов твердых бытовых отходов в пределах Западной Лесостепи Украины. Выявлены гудроновые, фильтрационные и природные техногенные водоемы. Установлено, что для развития растительности на береговой зоне техногенных водоемов свалок и полигонов твердых бытовых отходов необходимо снизить влажность эдафотопов, одновременно приведет к снижению их липкости, провести известкование, а также запретить хаотичный вывоз несортированного мусора с целью уменьшения радиационного фона.

Popovych V.V. Physicomechanical properties edaphotop remarks technogenic reservoirs dumps and landfill within the West-Steppe Ukraine

Investigated edaphotop around man-made ponds and landfills of solid waste within the Western Steppe of Ukraine. Discovered tar, filtration and natural man-made reservoirs. Found that the development of vegetation on the coastal zone man-made ponds and landfill solid waste landfills to reduce humidity edaphotop that both lead to reduce their stickiness, to liming, and to prohibit the export of chaotic not-sorted garbage to reduce background radiation.

УДК 338.45:639(477.83/.86) *Аспір. О.Р. Проців¹ – Львівський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентові України*

ЕКОНОМІКА РИБАЛЬСТВА У ГАЛИЧИНІ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. у Галичині, яка на той час була під протекторатом Австро-Угорської імперії, існувало 490 рибальських ревірів. Вони проходили по річках і їхня загальна протяжність становила 8 136 км. Імпорт рибної продукції у три рази перевищував експорт і становив у 1896 р. по Австро-Угорській імперії 8 428 241 злотий. Найменш ефективним рибальське господарство було у Східній частині Галичини.

Ключові слова: Австро-Угорська імперія, Галичина, риба, економіка.

Рибальство в Україні відоме віддавна. Це підтверджують археологічні знахідки – глиняні та кам'яні грузила для риболовних сітей, різноманітні гачки тощо, які належали до черняхівської культури (III-V ст.) та наступних епох (VI-IX ст.). Поширенню рибальства сприяла велика кількість річок та інших водоймищ, а також прадавня традиція використання риби у харчуванні. Воно було переважно додатковим заняттям. Найбільше рибальством в Україні займалось населення пониззя Дніпра, Південного Бугу, Дністра, Пруту, Прип'яті, Десни, узбережжя Чорного й Азовського морів. На Гуцульщині також активно розвивалась риболовля. Цьому сприяла наявність великої кількості річок. Найбільше таких рибалок-гуцулів було на Косівщині, Надвірнянщині. Селяни-рибалки платили податок у розмірі 672 пструги або сплачували грішми 5 злотих [1].

¹ Науковий керівник: проф. І.О. Дробот, д-р наук з державного управління, завідувач кафедри управління проектами ЛРІДУ НАДУ при Президентові України

За часів правління Австрійської монархії між гуцулами і владою уклали договори, в яких зазначалося, що за полювання у панських лісах та рибальство у річках, що протікали через панські ліси, потрібно платити дичиною та рибою [2]. Реформа 1848 р. та відповідні законодавчі акти остаточно закріпили приватну власність на землю, зокрема й лісову. Однак жодні заборони і кари не могли змінити ставлення гуцулів до панських і державних лісів, самовільне користування якими вважалось цілком природною і допустимою річчю. Загальнопоширеним, масовим явищем були лісові поруби, випасання худоби, полювання. Для гуцулів правомірним джерелом набуття власності вважалось присвоєння природних багатств громадського користування: дичини, риби, дикорослих плодів [3].

Рибальство на Гуцульщині орендували заможні люди із-за меж Галичини. Так, наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. у Карпатах у районі Ворохти, Делятина, Поляниці князь Ян Ліхтенштейн, який тоді вважався одним з австрійських багатчиків, орендував на термін 20 років право риболовлі та полювання на площі десятків тисяч моргів. Річна сума орендної плати становила 48 000 крон [4]. До початку промислової експлуатації лісів у Карпатах місцеві гуцули використовували рибу лише для власних потреб. Але з початком такої експлуатації лісів у Карпатах та побудовою і організацією залізничного сполучення з горами ціни на форель підвищились у десять разів. Негативний вплив на торгівлю рибою мала єврейська монополія.

Відомо, що зі східної частини Карпат у 1895 р. експортовано 4 170 кг маринованих форелей, головним чином з таких повітів: Долина – 3 190 кг, Надвірна – 510 кг. Через те, що не було підприємств, які б займались торгівлею рибою, то нею торгували євреї. Ціни на рибу істотно відрізнялись у кожному повіті [5]. Загальна вартість експортованої рибної продукції з Австро-Угорщини разом із риб'ячим жиром у 1896 р. становила 2 734 635 злотих, а імпортованої до монархії – 8 428 241 злотий. Різниця між експортованою та імпортованою рибою у 1896 р. по Австро-Угорській імперії становила 5 693 606 злотих.

Площа водного дзеркала у Галичині становила 229 565 моргів, загальний приріст риби – 3 194 830 кг загальною вартістю 159 741 злотих. Порівняно з попередніми роками (тобто з 1883 р.), чисельність вилову риби знизилась (на півмільйона кілограмів), головним чином через зменшення її чисельності у річках та потоках. Найбільше риби споживали євреї, оскільки це вимагало їхня віра. Жодне єврейське свято не минало без риби. Своєю чергою, значне споживання риби стимулювало розвиток рибного браконьєрства. Споживали рибу також християни, особливо під час Великого та Різдяного постів. Переважно заможні верстви населення з'їдали мало риби, а такі соціальні верстви, як селяни, здебільшого споживали дрібну рибу або таку, яка мала незначний попит.

Із 1890 по 1895 рр. споживання риби у таких найбільших містах Галичини, як Краків, становила 5,5 кг на одну людину на рік, а у Львові – 4,5 кг. Вищий рівень споживання риби у Кракові пояснюють тим, що біля Кракова

протікає річка Вісла, що є доброю транспортною артерією для привозу морської риби. У 1896 р. у Кракові було спожито 507 060 кг риби. Найбільший попит на благородні (шляхетні) види риби був у грудні, а саме 39 246 кг, менший у січні – 17 т і лютому – 16 т. Найменше з'їдали риби у червні – 7 287 кг. Зовсім інша динаміка споживання була із звичайною рибою, де максимум припадав на лютий – 53 100 кг та грудень – 4 829 кг, а мінімум споживання – на серпень. Із 1891 по 1895 рр. у Львові щороку в середньому споживали за рік 605 900 кг риби, у Кракові з 1890 по 1895 рр. – 426 230 кг, у Бродях у 1893 р. – 65 000 кг риби, у Ярославі – 50 000 кг, у Тернополі – 35 000 кг, у Станіславові – 26 000 кг, Стрию – 8 000 кг, у Самборі – 6 000 кг.

Головним транспортом, яким вивозили рибу з Галичини, були залізниця та гужовий транспорт. Поштою було перевезено у 1895 р. 40 061 кг риби, причому 25 985 кг – в межах Австро-Угорщини і лише 9 846 кг – за межі монархії. У 1895 р. ввезено у Галичину за допомогою пошти 62 554 кг, зокрема 54 742 кг із-за меж Австро-Угорської імперії [6]. До Австро-Угорської монархії найбільшу частину річкової свіжої риби у 1896 р. імпортували з таких країн, як: Росія (на суму 988,725 злотих), Румунія (383 175 злотих), Німеччина (277 865 злотих), Італія (174 450 злотих). А найбільшу частину морської риби до Австро-Угорщини імпортували у 1896 р. з Німеччини на суму 913 560 злотих та Італії – на суму 358 740 злотих (табл. 1, 2).

Табл. 1. Імпорт риби до Австро-Угорської імперії у 1894-1896 рр.

Рік	Річкової свіжої риби		Морської свіжої риби	
	охолодженої	неохолодженої	охолодженої	неохолодженої
	вартість у злотих			
1894	251 880	877 220	5 544	1 261 100
1895	4 920	1 505 860	0	1 141 779
1896	13 380	1 863 070	0	1 289 490

Табл. 2. Імпорт риби до Австро-Угорської імперії у 1894-1896 рр. за видами

Рік	Копчений або солений оселедець	Інші види копченої риби (тараня)	Інші види риби соленої, копченої або сушеної	Маринована риба в олії	Ікра і сурогат ікри	Рибні консерви	Риб'ячий жир
вартість привозу в злотих							
1894	1773797	362736	1947900	125885	398565	540	1101303
1895	1581215	420986	1752200	150160	424250	180	1141499
1896	1355210	33336	1918655	132900	454600	900	1059700

Найбільше оселедця привозили з Англії, Німеччини, Норвегії, Швеції і Голландії, тарані – з Норвегії, Німеччини, Нідерландів та Італії, інших риб – з Англії, Норвегії, Росії, Румунії, Німеччини. Найбільшим експортером ікри була Росія. У 1896 р. її було експортовано на суму 341 000 злотих. Рибні консерви доставляли з Португалії, Франції і Бразилії. Риб'ячий жир здебільшого привозять з Норвегії, Данії, Англії, Японії, Німеччини й Іспанії. Вартість експортованої з Австро-Угорщини рибної продукції представлено в табл. 3.

Табл. 3. Вартість експортованої з Австро-Угорщини рибної продукції

Рік	Свіжа риба морська	Свіжа риба річкова	Оселедець копчений або солений	Інші види риби соленої, копченої або сушеної	Маринована риба в олії (у бочках)	Ікра і сурогат ікри	Рибні консерви
вартість вивозу в злотих							
1894	203585	1559625	1271	674110	8250	10387	7120
1895	220160	1987515	1802	587405	14820	15460	3760
1896	185120	1915705	949	580255	12840	14246	1920

Як видно із цієї таблиці, дуже мало вивозили оселедців, маринадів, ікри і риб'ячого жиру. Водночас велику частину експорту займала свіжа риба (річкова). Головною країною експорту була Італія, куди найбільше постачали морську свіжу рибу. Річкову рибу найбільше експортували до Німеччини, де у 1896 р. її було реалізовано на суму 1 763 680 злотих. Солену, сушену і копчену рибу експортували у Грецію (у 1896 р. на 257 075 злотих) і в Італію – на 255 385 злотих. Мариновану рибу переважно експортували у Румунію, Болгарію, Грецію, Єгипет. Ікру переважно експортували до Сербії, Англії і Туреччини, консерви з риб – до Румунії, Німеччини і Болгарії [7].

Незначну, і на сьогодні зовсім призабуту, частину в рибному промислі становили раки та слимаки. Так, експорт раків та слимаків з Австро-Угорщини був скерований у 1896 р. головним чином до Німеччини (на 265 650 злотих), Італії (15 500 злотих), Швейцарії (11 800 злотих), Румунії (8 000 злотих), Франції (1 000 злотих), Росії (400 злотих).

У торгівлі раками було два види раків, а саме: річкові та ставкові. Річкові раки переважно знаходились у гірських потічках по цілій Західній частині Галичини аж до міста Перемишль, а у Східній частині – на правій притоці річки Дністер і по водозборі річки Прут. Значна частина цих раків була в Калуському, Коломийському і Снятинському повітах. Ставковий рак перебував на північно-східній і східній частинах Галичини. Багато їх було у диких ставках біля річки Збруч, м. Ходорів, Добровлян та в річках, які впадають в річку Буг. Детальніше експорт раків та слимаків подано в табл. 4.

Табл. 4. Експорт раків та слимаків по Австро-Угорській імперії

Рік	Вартість вивезення раків та слимаків	Вартість раків, за які сплачено мито	Вартість раків, за які не сплачено мито
вартість у злотих			
1892	179 700	86 490	12 645
1893	134 820	61 440	9 810
1894	277 095	924	118 585
1895	299 090	85	107 450
1896	383 350	0	153 610

Ставковий рак, порівняно з кам'яним, є менш цінним торговим продуктом. Останній є більш м'ясистим, його м'ясо є твердіше і смачніше. Галичина в Європі славилась великою кількістю раків, але, як зазначав С. Павлік, торгівля раками почала процвітати в Галичині лише в останніх роках. Найвищу позицію у розведенні раків у Європі займали Баварія, Саксонія, Бельгія, а в Австро-Угорській імперії – Чехія і Країна. Вартість раків була досить високою, тому

їх споживали переважно у таких містах: Берлін, Дрезден, Монако, Відень, Будапешт, Прага. Галичина експортувала мало раків, тому що не мала таких промислових господарств для їх розведення, які були в інших країнах [8].

Як зазначалось у журналі "Наука і життя", який виходив у Львові: економічне значення риболовства є на вищому рівні, ніж мисливство, оскільки перебування риби у воді не пов'язане зі шкодою, яку завдають мисливські тварини сільськогосподарським угіддям. На думку автора, догляд за рибами зазвичай нічого не коштує, і тому має високу окупність. Хоча були випадки, коли переважно нафтопереробні заводи та вугільні шахти забруднювали воду, від чого гинула риба. У Галичині немає великих ставів, тому риболовство не має великого значення в економіці краю. У 1900 р. риболовством у Галичині займалось 209 осіб. У 1904 р. нараховувалось 490 рибальських ревірів, які проходили по річках, і їх загальна протяжність становила 8 136 км.

Найвідповідальнішими орендарями були професіонали-рибалки, для яких резервувались великі ревіри, довжина яких у середньому становила 20 км. Багато ревірів орендувались на суму від 10 до 600 крон. Звичайно оренда рибацького ревіру становила менше ніж 100 крон. У 1904 р. орендувалось 373 ревіри за річну суму оренди близько 37 тис. крон, а інші ревіри не мали орендарів. Відповідно до статистичної звітності 1904 р., в одній третій частині галицьких ревірів річний вилов риби становив 110 000 кг вартістю 58 000 крон. Хоча, за твердженням фахівців, реальна сума була занижена у 2-3 рази, оскільки власники ревірів занижували цю суму, боячись підвищення орендної ставки при оренді рибацьких ревірів. Отож, у Галичині вартість вилову річкової риби становила 360 000 крон. Найдорожча вартість оренди була на річці Вісла, яка в деяких ревірах сягала до 2 500 крон.

Набагато вагоміше економічне значення мало рибне господарство, яке здійснювали на приватних ставках і воно взагалі не врегульовувалось законом. У 1904 р. було 430 ставкових рибацьких господарств, які склались з 1 581 ставків, що мали площу водного дзеркала 13 200 га. Найбільша площа ставків була на території Східної частини Галичини у таких повітах: Городок (1 726 га) і Броди (1 712) га. На території восьми повітів Східної Галичини площа ставків становила від 300 до 800 га, а саме в таких господарствах, як: Біберка, Бережани, Гусятин, Яворів, Підгайці, Рогатин, Рудки і Тернопіль. Східна частина Галичини, порівнюючи із Західною, мала більшу поверхню ставів, але ефективність господарювання була на нижчому рівні. Лише у 155 господарствах Галичини ефективно розвивалось рибне господарство, що становило 35 % поверхні ставків, тоді як на примітивному рівні воно велось у 342 господарствах площею 65 %. Ведення примітивного рибальського господарства полягало в тому, що раз на три роки спускався став до однієї третьої води і рибу виловлювали сіткою протягом кількох тижнів. Часто цю роботу власник ставу доручав євреям-торговцям, які платили 30 корон за гектар водного дзеркала, хоча при цьому вони заробляли в 3-4 рази більше, продавши виловлену у ставку рибу. У Східній Галичині найбільше рибацьке господарство знаходилось у Любені Великому, площа якого становила 345 га, а передує – у Любелі біля Жовкви. Гордістю рибного господарства Галичини вва-

жався королівський карп, вага якого становила від 1 до 1,5 кг, а кілограм риби коштував 2-2,40 крони. Всього у Галичині було 11 господарств, які займались розведенням малька.

На стан рибальських справ впливало крайове рибацьке товариство у Кракові, засновником якого був професор зоології А. Новіцький, і залишався його головою до 1890 р. З 1890 р. керівником товариства став Ф. Вілкош, який започаткував видавництво журналу "Рибацький огляд" ("Okolnik rybacki"), що виходив з періодичністю 5-10 номерів на рік. Основним завданням товариства був контроль за виконанням рибальського закону та зариблення річок. Щороку для зариблення товариство виділяло 2-3 тис. крон. У 1906 р. товариство нараховувало 470 членів. На своє утримання товариство отримувало незначну субвенцію, яку їм виділяло Міністерство сільського господарства та керівництво намісництва. Підготовка фахівців у галузі рибальства здійснювалась у Галичині у Краківському університеті та сільськогосподарській академії в Дублянах [9].

Із цивілізаційним розвитком суспільства Галичини рибальство на початку ХХ ст. набуває рис відпочинку. Так у 1896 р. в лоні Краківського рибацького товариства організовується "Краківський рибацький клуб", метою якого було заохочення польської інтелігенції до "вудкарського спорту", який мав у Німеччині та Англії широке коло пошановувачів. "Краківський рибацький клуб" проіснував у Краківському рибацькому товаристві до 1907 р. Галицьке намісництво зареєструвало статут "Товариства любителів риболовлі в Кракові", яке збило всіх шанувальників спортивного рибальства. Відомо що серед палких прихильників рибної ловлі був Іван Франко, який жваво цікавився економікою рибальства, лобіював зміни в рибальський закон з метою відстоювання інтересів селян. Він мріяв мати власний ставок із рибою, однак вона не збулася [10].

Висновки. Стан рибного господарства у Західній частині Галичини на зламі ХІХ-ХХ ст. був краще організованим, ніж у Східній частині. Для промислового вилову риби використовували річки, хоча на сьогодні їх не застосовують для промислового вилову. Окрім вилову риби, господарське значення мав і вилов раків та слимаків, яких переважно експортували. Велике значення для економіки Галичини мав експорт риби, тоді як нині експорт риби з Івано-Франківської обл. не здійснюють. Чисельність осіб, які розводять та виловлюють рибу, збільшилась. На території Івано-Франківської обл. є 10 рибних господарств, у яких зайнято близько 100 осіб, тоді як у цілій Галичині у 1900 р. професійно рибальством займалось 209 осіб.

Актуальність нашого дослідження полягає в економічному аналізі рибальства у Галичині, що дасть змогу органам публічної влади приймати рішення, на основі яких ефективніше розвиватиметься рибальство.

Література

1. Грабовецький В. Ілюстрована історія Прикарпаття / В. Грабовецький // Тисячолітній літопис Гуцульщини. – Івано-Франківськ : Вид-во "Нова Зоря". – 2004. – Т. 3. – С. 186.
2. Грабовецький В. Ілюстрована історія Прикарпаття / В. Грабовецький // Тисячолітній літопис Гуцульщини. – Івано-Франківськ : Вид-во "Нова Зоря". – 2004. – Т. 3. – С. 191.

3. Гуцульщина: історико-етнографічне дослідження. – К.: Вид-во "Наук. думка", 1987. – С. 232-233.

4. Mniszek A. Dworzec myśliwski księcia Jana Liechtensteina w Tatarowie i jego łowiectwo we wschodnim Beskiedzie / A. Mniszek // *Łowiec*. – 1906. – № 11. – С. 134-135.

5. Pawlik S. Handel zwierzyną, rybami i rakami w Galicyi / S. Pawlik // *Łowiec*. – 1899. – № 3. – С. 28-30.

6. Pawlik S. Handel zwierzyną, rybami i rakami w Galicyi / S. Pawlik // *Łowiec*. – 1899. – № 2. – С. 13-16.

7. Pawlik S. Handel zwierzyną, rybami i rakami w Galicyi / S. Pawlik // *Łowiec*. – 1899. – № 2. – С. 13-16.

8. Pawlik S. Handel zwierzyną, rybami i rakami w Galicyi / S. Pawlik // *Łowiec*. – 1899. – № 5. – С. 52-54.

9. Wiedza i życie. Serya IV. – Lwów-Warszawa: Wydawnictwo związku naukowo-literackiego we Lwowie. – 1910. – Т. VII. – С. 43-55.

10. Лицур М.З. Рибальство як форма організації дозвілля української міської інтелігенції Галичини на рубежі XIX-XX століття (на прикладі І. Франка) / М.З. Лицур, Н.М. Лицур // *Вісник Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника*. – Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського НУ ім. Василя Стефаника – 2009. – Вип. 15. – С. 116-117.

Против О.Р. Экономика рыболовства в Галиции конца XIX – начала XX века

В конце XIX – начале XX века в Галиции, которая в то время являлась протекторатом Австро-Венгерской империи, существовало 490 рыбацких хозяйств. Они тянулись по рекам, их общая протяженность составляла 8 136 км. Импорт рыбной продукции превышал экспорт в три раза и составлял в 1896 г. по всей Австро-Венгерской империи 8 428 241 злотый. Малоэффективно велось рыбное хозяйство в Восточной части Галиции.

Ключевые слова: Австро-Венгерская империя, Галиция, рыба, экономика.

Protsiv O.P. Economics of fishery in Galicia at the end of XIX – early XX century

In the late nineteenth – early twentieth century in Galicia which was under the protectorate of Austro-Hungarian Empire at that time, there were 490 fishing revirs. They passed along the rivers and their total length was 8 136 kilometres. Import of fishery products exceed export in three times, and it was 8 428 241 zloty in Austro-Hungarian Empire in 1896. Fishing farm was conducted the least efficiently in the eastern part of Galicia.

Keywords: Austro-Hungarian Empire, Galicia, fish, economics.

УДК 336.221.4 **Аспір. Я.В. Самусевич¹ – Українська академія банківської справи Національного банку України**

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Розглянуто становлення та розвиток екологічного оподаткування в Україні. Виявлено позитивні та негативні аспекти запровадження екологічного податку. Проаналізовано діючі системи екологічного оподаткування розвинених країн світу та розглянуто перспективи використання зарубіжного досвіду в Україні.

Ключові слова: екологічне оподаткування, збір за забруднення навколишнього природного середовища, екологічний податок, досвід екологічного оподаткування.

Постановка проблеми. Бурхливий розвиток світових виробничих систем у XX та XXI ст. призвів до загострення проблеми збереження та відновлення світового ресурсного потенціалу. Особливої актуальності це питання набуває в Україні, економіка якої характеризується високим рівнем ресурсо- та енергомісткості галузей, зношеності обладнання, низьким рівнем впровадження інноваційних технологій. Політика держави у сфері екологічного оподаткування одним з економічних інструментів управління, дозволяючи одночасно вирішувати дві задачі – формування фондів фінансових ресурсів і відновлення навколишнього середовища та обмеження екологічно шкідливої діяльності. Окрім цього, використання екологічних податків стимулює суб'єктів господарювання до оновлення виробничо-технічної бази та впровадження безпечних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання екологічного оподаткування досліджено у роботах як зарубіжних, так і вітчизняних учених. Особливої уваги заслуговують напрацювання Пола Екінса стосовно теорії та практики екологічного оподаткування, Майкла Ханеманна щодо еволюції екологічних податків, а також Марка Шофелда та Тоули Теодосью, які досліджували застосування екологічних податків у розвинених країнах світу. Серед вітчизняних науковців варто відзначити праці М.Т. Бець, М.І. Бублик, І.О. Драган, Н.В. Новицької, С.О. Синчанського та ін. Однак, враховуючи недосконалість існуючої законодавчої бази та відсутність досвіду держави щодо ефективного застосування фіскальних інструментів та забезпечення сталого розвитку економіки, потреба у використанні прогресивного світового досвіду у сфері екологічного оподаткування.

Метою роботи є узагальнення зарубіжного досвіду становлення та розвитку екологічного оподаткування в контексті визначення подальших перспектив його застосування в Україні.

Виклад основного матеріалу. Передумови формування системи екологічного оподаткування в Україні було закладено у 1991 р. з прийняттям Закону "Про охорону навколишнього природного середовища" та запровадженням збирання за забруднення навколишнього природного середовища, заснованого на принципі "забруднювач платить". Позитивним явищем у розвитку екологічного оподаткування стало створення у 1992 р. Державного фонду охорони навколишнього природного середовища, фінансування якого здійснювалося за рахунок надходжень від сплати відповідного збирання, що дало змогу реалізувати принцип цільового спрямування податкових платежів.

Однак варто зазначити, що зазначений збір не давав змогу повною мірою виконувати ані фіскальну, ані регулятивну функцію екологічного платежу, оскільки надходження до бюджету забезпечувалися на незначному рівні, а низькі ставки та відсутність жорсткої системи контролю не стимулювала забруднювачів до зниження шкідливого впливу. Тобто цей збір був неефективним через недостатню практичну спрямованість.

Наступний крок до формування екологічного законодавства відбувся у контексті реформи податкової системи України. Чинним Податковим ко-

¹ Наук. керівник: проф. Т.А. Васильєва, д-р екон. наук – Українська АБС Національного банку України